

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 632/2025-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Petrom Arendackým, advokátom, Železničiarska 13, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4To/61/2018 z 8. novembra 2018 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Tdo/3/2023 z 26. marca 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. júla 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu sp. zn. 4To/61/2018 z 8. novembra 2018 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1Tdo/3/2023 z 26. marca 2025. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenia a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Domáha sa tiež náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 2T/98/2016 z 19. marca 2018 uznaný vinným zo spáchania prečinu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. b), ods. 2 písm. a) Trestného zákona (skutky v bodoch 1 až 3 rozsudku) spáchaného v bodoch 2 a 3 rozsudku v jednočinnom súbehu so zločinom obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1, 2 písm. d) Trestného zákona, ktorých sa mal dopustiť na vymedzenom skutkovom základe. Za to bol odsúdený podľa § 183 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 41 ods. 1 Trestného zákona na úhrnný

trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov. Podľa § 51 ods. 1, 2 Trestného zákona mu okresný súd výkon trestu odňatia slobody podmienene odložil a súčasne mu uložil probačný dohľad nad jeho správaním s určením skúšobnej doby v trvaní 2 rokov. Podľa § 51 ods. 4 písm. i) Trestného zákona sťažovateľovi uložil povinnosť spočívajúcu v príkaze podrobiť sa v skúšobnej dobe psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve. Podľa § 51 ods. 4 písm. a) Trestného zákona sťažovateľovi uložil povinnosť spočívajúcu v príkaze nepriblížiť sa k osobe – [REDACTED] na vzdialenosť menšiu ako päťdesiat metrov s výnimkou konania pred súdom a inými orgánmi verejnej moci.

3. Krajský súd napadnutým uznesením z 8. novembra 2018 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol odvolanie sťažovateľa.

4. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), i), j) a g) Trestného poriadku. O dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 26. marca 2025 tak, že dovolanie odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka, že odvolací súd a najvyšší súd založili svoje rozhodnutia na arbitrárnych právnych záveroch, pričom ich rozhodnutia sú nespravodlivé a nepreskúmateľné. Napadnutými uzneseniami tak boli porušené ním označené práva podľa ústavy, listiny a dohovoru.

6. Sťažovateľ v dovolaní namietal, že súdy nižších stupňov akceptovali ako jeden z rozhodujúcich dôkazov znalecký posudok RNDr. Mgr. Dušana Kešického, PhD., č. 71/2016 z 12. augusta 2016, v ktorom znalec posudzoval osobnosť maloletej poškodenej (v čase vyšetrenia mala takmer 16 rokov), a to úroveň jej rozumovej a mravnej vyspelosti, jej vzťah k sťažovateľovi ako otcovi, jej vzťah k matke a priateľovi matky. Tento dôkaz bol pritom neprípustný, keďže znalecký posudok vypracoval klinický psychológ pre dospelých. Psychologické posudzovanie maloletých môže až do dovŕšenia plnoletosti vykonávať iba psychológ detský (resp. pre mladistvých), ktorý je špecializovaný na dané obdobie života človeka. Obdobie puberty je veľmi turbulentné a vyznačuje sa značnými odlišnosťami v psychológii osôb, hoci aj úplne rovnakého veku. Túto skutočnosť pritom sťažovateľ namietal. Uvedenú námietku okresný súd, ako aj odvolací súd pri svojom rozhodovaní nezohľadnili a zo záverov znaleckého posudku vychádzali.

7. Najvyšší súd považoval túto námietku za oprávnenú vzhľadom na absenciu kvalifikácie znalca, napriek tomu túto námietku nepovažoval za dôvod na zrušenie uznesenia odvolacieho súdu, a to vzhľadom na to, že tento znalecký posudok *«„nebol jediným – výlučným, ani rozhodným dôkazom pri závere o vine a ukladaní trestu“ (R 24/2020)»*, pričom tento argument mali použiť aj okresný súd a krajský súd. Tento právny záver je podľa sťažovateľa nesprávny a nezodpovedá obsahu spisu. Ako rozhodný *„nemožno chápať dôkaz výlučný či jediný, ani dôkaz významne vybočujúci z radu ostatných dôkazov. Rozhodnosť dôkazu spočíva aj v tom, že tvorí pevnú súčasť mozaiky dôkazov, na základe ktorých súd vo veci rozhodoval. Súd totiž hodnotí dôkazy nielen samostatne, ale vždy aj vo vzájomnej súvislosti... Preto aj v prípade, ak existujú iné dôkazy, ktoré súd vyhodnotil ako dôkazy preukazujúce naplnenie skutkovej podstaty trestného činu, bez výslovnej opory v texte odôvodnenia rozhodnutia (kedy by súd výslovne uviedol,*

že sporný nezákonný dôkaz bol iba doplňujúci, podporný) nie je možné uzavrieť, že tieto dôkazy by súd hodnotil rovnako aj vtedy, ak by súčasťou mozaiky nebol aj nezákonný dôkaz. “.

8. Okresný súd v rozsudku venoval znaleckému posudku pol strany z celkovo 13 strán odôvodnenia a odkazoval naň aj pri zohľadnení vnímania skutkov sťažovateľa maloletou poškodenou. Už len z uvedeného je zrejmé, že okresný súd nepovažoval znalecký posudok za okrajový dôkaz, ale bol pre neho pevnou súčasťou mozaiky dôkazov, na základe ktorých rozhodol. V konaní pritom nebol vyhotovený iný znalecký posudok alebo iné odborné posúdenie psychologickkej stránky maloletej. Išlo teda o jediný dôkaz obsahujúci odborné psychologické závery vo vzťahu k maloletej, bez ktorých by trestnú vec ani nebolo možné rozhodnúť.

9. Odvolací súd sa venoval námietkam sťažovateľa, pričom, čo sa týka znaleckého posudku, uviedol, že je to prípustný dôkaz. Neriesil, či išlo o rozhodujúci dôkaz. Ani z napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno vyvodit' záver, že by znalecký posudok nebol rozhodným dôkazom na posúdenie veci samej.

10. Podľa sťažovateľa nie je teda zrejmé, ako dovolací súd dospel k záveru, že pre súdy nižších stupňov by postačovali aj ostatné vykonané dôkazy. Daný právny záver je preto nepreskúmateľný a aj arbitrárny, keďže je v priamom rozpore s rozhodnutiami súdov nižších stupňov a aj obsahom spisu. Možno uviesť, že dovolací súd prejudikoval rozhodnutie súdov nižších stupňov týkajúce sa znaleckého posudku, čo je aj porušením práva na zákonného sudcu. Už len táto skutočnosť postačuje na zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

11. Ako druhú námietku sťažovateľ v dovolaní uviedol nesprávnu aplikáciu § 360a a § 183 Trestného zákona, nesprávnu aplikáciu zásady *ultima ratio*, nesprávnu aplikáciu (opomenutie aplikácie) § 43 (osobitne ods. 2 a 3) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) a aj nesprávnu aplikáciu § 10 ods. 2 Trestného zákona.

12. Dovolací súd uviedol, že zásada *ultima ratio* je pri zločinoch neprípustná (R 96/2014). Podľa sťažovateľa je tento právny záver nesprávny. Ani odborná obec tento záver neprijala ako jednoznačne správny a aktuálne je tento záver prekonaný. Napokon ani dovolací súd nebol v tejto otázke jednotný (napr. rozhodnutie vo veci sp. zn. 1To/12/2014).

13. Trestné právo je najkrajnejším prostriedkom slúžiacim na ochranu právneho poriadku a možno ho použiť, len keď prostriedky ostatných právnych odvetví nepostačujú. Legalitu trestnoprávných zásahov totiž môže odôvodniť výlučne nutnosť ochrany základných právnych hodnôt pred závažnými činmi, ktoré už svojou závažnosťou prekračujú hranice ochrany inými právnymi odvetviami. Je preto zjavné, že *«princíp „ultima ratio“ nie je možné v trestnom práve obmedziť iba na niektoré skutky, nakoľko ide o základnú a zásadnú požiadavku na legalitu trestnoprávných postihov, ktorá odzrkadľuje spoločenskú realitu a nachádza uplatnenie pri všetkých druhoch trestných činov.»*. Sťažovateľ v tomto kontexte poukázal na judikatúru ústavného súdu aplikujúceho princíp *ultima ratio* (I. ÚS 402/2008, IV. ÚS 55/2009, I. ÚS 316/2011), ako aj na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky. Ústavný súd pripustil aplikáciu zásady *ultima ratio* aj ako interpretačného pravidla. Uvedený princíp možno vyvodit' z princípu právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy). Princíp *ultima ratio* je preto podľa sťažovateľa prípustné zohľadniť aj pri zločine, preto pokiaľ dovolací súd túto možnosť už vopred odmietol

a nijako sa ňou nezaoberal, porušil právo sťažovateľa na spravodlivý proces, čo je dostatočný dôvod na zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

14. Sťažovateľ ďalej argumentuje, že dovolací súd pochybil aj pri aplikácii zásady *ultima ratio*, tiež čo sa týka prečinu. Prostriedky trestného práva nemožno využiť len z dôvodu, že príslušná osoba celkom rezignovala na ochranu, ktorú jej poskytuje iné než trestné právo, prípadne že táto ochrana je neúčinná z dôvodu na strane štátu. Trestné právo rozhodne nemá suplovať zlyhania štátu „*v prípadoch, kedy prípadné nevhodné konanie odsúdeného (sťažovateľa) bol sám štát povinný korigovať prostriedkami iného než trestného práva, a iba absencia takejto korekcie viedla k vystupňovaniu skutkov do roviny, pri ktorej možno uvažovať o trestnoprávnom postihu.*“. V aktuálne prerokúvanej veci ide o presne takýto prípad.

15. Pri správnej aplikácii uvedeného princípu nemožno skutky kladené sťažovateľovi za vinu považovať za trestne postihnuteľné konanie. Sťažovateľovi totiž neboli uložené žiadne výchovné opatrenia, nebol upozornený na nezákonnosť svojho konania a už vôbec nie na možné naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu. Všetky príslušné orgány v čase, keď sťažovateľ konal, ako mu bolo kladené za vinu, posudzovali jeho konanie ako spôsob výkonu rodičovských práv: „*Pokiaľ by aj bola poškodená, jej matka alebo úrad sociálnoprávnej ochrany detí toho názoru, že konanie sťažovateľa nie je v súlade s právom, mali iniciovať resp. pristúpiť k prostriedkom, ktoré na ochranu práv poškodenej poskytujú predpisy iného než trestného práva. Takéto prostriedky však vo vzťahu ku konaniu sťažovateľa použité neboli a nebol uskutočnený ani pokus o ich uplatnenie. Nie je teda možné konštatovať, že by prostriedky iných právnych odvetví než trestného práva boli v danom prípade nedostatočné alebo boli vyčerpané. Preto potom ani nie je na mieste, pri rešpektovaní princípu *ultima ratio*, použitie krajných represných prostriedkov trestného práva, ktoré sa prejavili vo forme odsúdenia sťažovateľa v trestnom konaní.*“ Neaplikovanie týchto miernejších opatrení neumožnilo reflexiu sťažovateľa a jeho upustenie od ďalšieho konania. Sťažovateľ bol postupom štátnych orgánov utvrďovaný v zákonnosti svojho konania. Uvedené okolnosti vylučujú trestnosť konania, za ktoré bol sťažovateľ odsúdený. Konanie sťažovateľa bolo nesprávne a z rodinnoprávneho hľadiska nevhodné či neprípustné, to však ešte nezakladá dôvodnosť trestnoprávneho postihu. Trestná represia nesmie byť použitá len pre väčšiu náročnosť súkromnoprávnej ochrany (napr. z dôvodu prietahov na súdoch, potreby platenia súdnych poplatkov a pod.).

16. Dovolací súd uviedol, že matka maloletej nebránila v styku sťažovateľa s maloletou s tým, že podľa neho opak zistený nebol. Takéto zistenie alebo záver z rozhodnutí súdov nižších stupňov nevyplývajú, pričom sám dovolací súd túto skutkovú otázku posúdiť nemôže. Nebránenie v styku podľa najvyššieho súdu vyplýva «*,aj z argumentácie obvineného, ktorý opakovane tvrdil, že matka bola pasívna*“», čo je ale svojvoľné vyhodnotenie obsahu súdneho spisu. Sťažovateľ pasivitu matky uvádzal iba vo vzťahu k tomu, že sa nijako nepokúsila zabrániť v konaní skutkov, ktoré sa sťažovateľovi kladú za vinu. Pokiaľ ide o bránenie v styku sťažovateľa s maloletou, sťažovateľ opakovane zdôrazňoval, že matka styku bránila a nerešpektovala rozhodnutia súdov. Navyše matka mala styk otca aktívne podporovať, čo nerobila, preto porušila svoje rodičovské povinnosti, čo súdy opomenuli zohľadniť.

17. Najvyšší súd tvrdil, že sťažovateľ sa nesnažil realizovať svoje rodičovské práva prostredníctvom legálnych prostriedkov upravených v Civilnom mimosporovom poriadku.

Nie je zrejmé, odkiaľ najvyšší súd dospel k tomuto záveru. Sťažovateľ sa totiž opakovane a dlhodobo (dávno pred spáchaním skutkov) snažil využiť všetky dostupné legálne prostriedky na zabezpečenie výkonu svojich práv. V dôsledku postupu príslušných štátnych orgánov tieto právne prostriedky boli neúčinné a neefektívne. Sťažovateľ podal najmenej tri návrhy na vydanie predbežného opatrenia a návrh na zmenu rozhodnutia o osobnej starostlivosti (sp. zn. 28P/145/2009), minimálne tri návrhy na výkon rozhodnutia (sp. zn. 47Em/4/2009) a viaceré trestné oznámenia podané na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Bratislava IV, obvodnom oddelení Policajného zboru Karlova Ves. Tieto skutočnosti oznámil orgánom činným v trestnom konaní a boli aj pripojené k trestnému spisu. Sťažovateľ tieto skutočnosti uviedol v priebehu vyšetrovania a okresnému súdu písomne navrhol pripojiť spisy, v ktorých sa dôkazy o týchto úkonoch nachádzali (spisy Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 61P/168/2015 a sp. zn. 47Em/4/2009).

18. Sťažovateľ v dovolaní tiež namietal nesprávne právne posúdenie v otázke naplnenia subjektívnej stránky skutkovej podstaty (úmyslu). Dovolací súd uviedol, že skúmanie úmyslu je výlučne skutkovou otázkou, ktorá nemôže byť predmetom prieskumu v dovolacom konaní. Tento právny záver je neprípustne formalistický, a tým ústavne nekonformný. Formu zavinenia totiž súd vyvodzuje z preukázaných skutkových okolností, otázku úmyslu nemožno dať na roveň skutkovým okolnostiam, z ktorých sa vyvodzuje. Je potrebné ustáliť skutkové okolnosti (skutkový stav) a až následne môže súd vyvodiť, či tento skutkový stav nasvedčuje tomu, či úmysel páchatel'a skutku bol daný. Pri vyvodzovaní tohto záveru súd aplikuje právne predpisy – príslušnú skutkovú podstatu trestného činu a § 15 Trestného zákona. Bez aplikácie príslušného hmotnoprávneho ustanovenia nemožno ustáliť, k čomu má úmysel smerovať (v tomto prípade § 360a a § 183 Trestného zákona), a taktiež je potrebné aplikovať § 15 Trestného zákona, ktorý definuje, kedy je trestný či spáchaný úmyselne. Pokiaľ preto dôjde k pochybeniu pri tejto aplikácii hmotnoprávnych ustanovení, ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Ak sa teda dovolací súd odmietol touto námietkou zaoberať, porušil tým právo sťažovateľa na spravodlivý proces.

19. Ak by otázka existencie úmyslu mala byť iba otázkou skutkovou, potom sťažovateľ namieta súvisiace závery odvolacieho súdu. Sťažovateľ je otcom poškodenej, a teda v rozhodujúcom období mal voči nej určité práva a zároveň za maloletú poškodenú mal aj zodpovednosť. V tomto kontexte je preto potrebné posudzovať jeho konanie. Konanie smerujúce k výkonu rodičovských práv nemôže byť posudzované ako trestné.

20. Odvolací súd v tomto smere na s. 8 odôvodnil napadnuté uznesenie rozporne, keď uviedol, že sťažovateľ nie je trestaný za výkon rodičovských práv, ale za spôsob, akým ich vykonával. Odvolací súd teda uznal, že sťažovateľ vykonával svoje rodičovské práva. Zo zásad trestného konania pritom vyplýva, že nikto nemôže byť trestaný za konanie, ktoré je v súlade so zákonom. Ak teda odvolací súd uznal, že konanie sťažovateľa predstavovalo výkon rodičovských práv, potom je jeho záver, že pri vykonávaní postupoval protiprávne, vnútorne rozporný a nelogický: „Ak by totiž sťažovateľ konal protiprávne, ako tvrdí súd, nemohlo by ísť o výkon práv, ale o konanie, ktoré mu zákon neumožňuje.“ Uvedený argument odvolací súd v odôvodnení zvýraznil, čím indikoval, že tento argument považoval za rozhodujúci. V tomto ohľade je však napadnuté uznesenie nepreskúmateľné.

21. Je zjavné, že odvolací súd neaplikoval, resp. nesprávne aplikoval § 43 ods. 2 prvú vetu a § 43 ods. 3 písm. a) zákona o rodine v kontexte s príslušnými trestnoprávnymi ustanoveniami. Je napr. zrejmé, že odvolací súd založil rozhodnutie na predpoklade, že pre styk rodiča s maloletým dieťaťom je potrebný súhlas tohto dieťaťa. Tento predpoklad je však nesprávny.

22. Nesprávnosť tohto jednostranného prístupu vyplýva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Českej republiky, ktorý napr. v náleze sp. zn. III. ÚS 125/98 konštatoval, že predstava o tom, že styk rodiča s maloletými deťmi závisí od ich vôle, je očividne mylná. Etika aj zákon totiž ukladajú deťom povinnosť ctíť a rešpektovať rodičov a zároveň zakotvujú rodičovskú zodpovednosť oboch rodičov. Ak teda nie sú zistené dôvody na obmedzenie výkonu rodičovskej zodpovednosti, nie je zákonný či ústavný dôvod na zákaz alebo neprimerané obmedzenie styku rodiča s dieťaťom.

23. V čase, keď sa sťažovateľ mal dopustiť skutkov, ktoré sa mu kladú za vinu, nebol styk sťažovateľa s jeho dcérou obmedzený žiadnym rozhodnutím, preto nebolo možné konanie sťažovateľa označiť za protiprávne, keďže išlo len o snahu realizovať zákonné a súdom priznané práva.

24. Obdobne Ústavný súd Českej republiky aj v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 707/2004 uviedol, že hoci názor maloletého dieťaťa má svoju váhu, nemôže byť rozhodujúcim kritériom. Konečné posúdenie záujmov maloletého prináleží dospelým, resp. všeobecným súdom. Uvedené korešponduje s náhľadom, že rodičia majú nielen právo, ale aj povinnosť usmerňovať nesprávne postoje dieťaťa. Vo veci sťažovateľa týmto nesprávnym postojom bolo nerešpektovanie súdneho rozhodnutia o stretnutiach s otcom. Pre nerealizovanie tohto styku neexistoval relevantný dôvod, len vplyv matky poškodenej.

25. Odvolací súd tieto skutočnosti nezohľadnil alebo ich bagatelizoval, opomenul pritom, že trestné činy, za ktoré bol sťažovateľ odsúdený, vyžadujú úmyselné konanie. Konanie sťažovateľa pritom sledovalo cieľ riadneho výkonu rodičovských práv, ktorý bol matkou poškodenej systematicky marený, a to aj prostredníctvom zneužívania dieťaťa. Konanie sťažovateľa malo základ v právach a povinnostiach, ktoré mu ako otcovi poškodenej prináležali, ako aj v právach a povinnostiach poškodenej ako jeho dcéry. V konaní bolo preukázané, že sťažovateľ bol presvedčený, že svojím konaním vykonáva iba svoje rodičovské práva. Napokon aj samotný súd označil jeho konanie ako výkon rodičovských práv. Sťažovateľ pri každom skutku uvedenom v rozsudku privolať políciu, aby mu pomohla pri realizácii rodičovských práv. Z uvedeného je tiež zrejmé, že jeho úmyslom nebolo porušiť trestným zákonom chránené práva poškodenej, ale výlučne zabezpečiť výkon svojich práv spôsobom v súlade s právnym poriadkom. Je tiež relevantné, že pri skutkoch, ktoré sú sťažovateľovi kladené za vinu, ani matka poškodenej nevolala políciu, nebránila poškodenej ani nijako nezasiahla. Aj to naznačuje, že *„konanie sťažovateľa sa na mieste nejavilo ako nebezpečné, a ani matka nevnímala jeho konanie ako vybočujúce z bežného výkonu rodičovskej výchovy – hoci s formou týchto prejavov mohla nesúhlasiť.“*

26. Obdobne je relevantné, že ani polícia a ani zamestnanci úradu práce, sociálnych vecí a rodiny nikdy sťažovateľa neupozornili na nevhodnosť jeho postupu, resp. na možné naplnenie skutkovej podstaty trestného činu. Zamestnanci úradu práce, sociálnych vecí a rodiny majú pritom povinnosť z úradnej moci ukladať výchovné opatrenia, a to v zmysle § 7 ods. 2 a § 12 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane detí“), a policajti majú povinnosť

upozorniť na porušovanie práv dieťaťa (§ 7 ods. 1 zákona o ochrane detí). Takýto postup však nebol zvolený, čo len potvrdzovalo presvedčenie sťažovateľa, že koná v rámci svojich zákonných oprávnení. Tieto okolnosti preukazujú „*absolútnu absenciu úmyslu*“, a preto odvolací súd pochybil, keď jeho konanie právne kvalifikoval ako trestné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

27. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

III.1. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

28. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

29. Sťažovateľ proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), i), j) a g) Trestného poriadku, v ktorom uplatnil v zásade totožnú argumentáciu ako v ústavnej sťažnosti. Najvyšší súd v napadnutom uznesení v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku vecne preskúmal námietku sťažovateľa týkajúcu sa neprípustnosti znaleckého posudku, v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd vecne skúmal námietky sťažovateľa o nesprávnej aplikácii § 360a a § 183 Trestného zákona, § 10 ods. 2 Trestného zákona a o neaplikácii § 43 zákona o rodine a neskúmaní zásady *ultima ratio*. Vecné preskúmanie týchto námietok sťažovateľa najvyšším súdom bráni tomu, aby ústavný súd rozhodoval o týchto námietkach sťažovateľa smerujúcich proti napadnutému uzneseniu krajského súdu.

30. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vymedzenom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

31. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd neskúmal námietku sťažovateľa týkajúcu sa nedostatku subjektívnej stránky skutkovej podstaty – zavinenia vo forme úmyslu, keďže túto okolnosť považoval za skutkové zistenie, t. j. okolnosť, ktorú je neprípustné skúmať v dovolacom konaní. V tomto rozsahu preto ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu.

32. Krajský súd ku skutku kvalifikovanému ako prečin uviedol, že z hľadiska subjektívnej stránky je nutné konanie sťažovateľa kvalifikovať ako priamy úmysel [§ 15 písm. a) Trestného zákona], keďže sťažovateľ vedome (cielene) vykonával svoje rodičovské práva voči svojej dcére

neprimeraným spôsobom, teda iba spôsobom, ktorý egoisticky nasledoval jeho vlastné záujmy, pričom mu boli ľahostajné želania, potreby, vnímanie či požiadavky jeho maloletej dcéry, ako aj možný dopad jeho konania na vývoj jej osobnosti. Priamym úmyslom sťažovateľa je pokrytý aj znak kvalifikovanej skutkovej podstaty prečinu nebezpečného prenasledovania v zmysle § 360a ods. 2 písm. d) Trestného zákona, keďže sťažovateľ vedel, že svoje protiprávne konanie realizoval proti dieťaťu (osobe mladšej ako 18 rokov), t. j. proti osobe, pri ktorej vo všeobecnosti možno predpokladať vyššiu mieru zraniteľnosti (s. 10 napadnutého uznesenia krajského súdu).

33. Ku skutkom v bodoch 2 a 3 krajský súd uviedol, že sťažovateľ konal v priamom úmysle, a to aj vo vzťahu ku kvalifikovanej skutkovej podstate predmetného zločinu [§ 183 ods. 1, 2 písm. d) Trestného zákona], pretože musel vedieť, že je neprijateľný taký výkon rodičovských práv vo vzťahu k maloletému dieťaťu, ktorý zahŕňa prvky zjavného násillia, ktoré majú zlomiť odpor či nesúhlas maloletej osoby s požiadavkami obžalovaného, a to dokonca aj za využitia pomôcok (kovové putá).

34. K uvedenej problematike (subjektívna stránka trestného činu, pozn.) ústavný súd už uviedol (III. ÚS 509/2015, IV. ÚS 336/2020), že skutková veta má stručne a výstižne vyjadriť žalovaný skutok, ktorého sa obžalovaný podľa zistenia súdu dopustil. Súd v nej uvedie konkrétne údaje týkajúce sa miesta, času a spôsobu spáchaného skutku a údaje relevantné z hľadiska zákonných znakov stíhaného trestného činu, ako aj z hľadiska individualizácie skutku tak, aby tento nemohol byť zamenený s iným (pozri § 163 ods. 3 Trestného poriadku). Popis skutku (predovšetkým spôsob jeho spáchania) musí byť uvedený tak, aby jednotlivé časti zodpovedali príslušným znakom skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý bol obžalovaný uznaný vinným. Ak neobsahuje skutková veta vo výroku o vine úplný popis skutočností rozhodných pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty, dochádza k porušeniu práva obžalovaného na spravodlivý proces.

35. Zavinenie je upravené hmotnoprávnym ustanovením (§ 15 a § 16 Trestného zákona) a je obligatórnym znakom subjektívnej stránky trestného činu. Podmienkou danosti skutkovej podstaty je naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu. Nedostatok jedného znaku vedie k nedostatku skutkovej podstaty ako takej. Správne ustálenie zavinenia je podmienkou správnej právnej kvalifikácie skutku a záver o existencii, resp. neexistencii zavinenia bude vytvárať záver o trestnej zodpovednosti.

36. Vychádzajúc z námietok v ústavnej sťažnosti, je teda podstatné zistiť, či z vymedzeného skutkového deja uvedeného v skutkovej vete dostatočne vyplýva zavinenie sťažovateľa vo forme priameho úmyslu, resp. či skutkový dej takú formu zavinenia vylučuje alebo relevantne spochybňuje.

37. Krajský súd, čo sa týka skutkov v bodoch 1 až 3, dospel k záveru, že sťažovateľ konal v priamom úmysle s tým, že táto forma zavinenia pokrýva aj znaky kvalifikovanej skutkovej podstaty. Analýzou skutkovej vety v bodoch 1 až 3 ústavný súd konštatuje, že skutková veta obsahuje popis takého skutkového deja, z ktorého možno bez ďalšieho vyvodit' konanie v priamom úmysle. Sťažovateľ musel vedieť, že koná protiprávne vo vzťahu k svojej maloletej dcére, hoci deklaroval, že z jeho strany išlo len o výkon rodičovských práv. Zo skutkového deja možno vyvodit' prítomnosť príslušnej vedomostnej, ako aj vôľovej zložky u sťažovateľa. Skutkové zistenia v súhrne tvoriace skutkovú vetu boli logickým a primeraným spôsobom vyvedené z vykonaného

dokazovania. Z týchto hľadísk nie je právny záver krajského súdu o konaní sťažovateľa v priamom úmysle arbitrárny a ani zjavne neodôvodnený, preto je tento záver ústavne akceptovateľný.

38. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

39. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

40. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

41. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať aj na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

42. K námietke o neprípustnosti znaleckého posudku z dôvodu, že znalec bol kvalifikovaný v odbore klinickej psychológie dospelých, hoci vyšetroval maloletú v čase, keď mala práve dovrieť 16 rokov veku, najvyšší súd poukázal na odôvodnenie uznesenia krajského súdu, ktorý uvedené pochybenie akceptoval, avšak považoval ho za formálne (nepodstatné) aj z dôvodu, že maloletá bola „na prahu“ dospelosti. Zdôraznil tiež, že uvedený dôkaz už nemožno opakovať, keďže dcéra

sťažovateľa medzičasom dovriesla plnoletosť. Najvyšší súd následne zdôraznil, že „znalec sa vyjadroval primárne k schopnosti poškodenej správne chápať a reprodukovať prežitú udalosť a k možným následkom prežitých okolností na jej psychiku sa vyjadril len parciálne.“. Zároveň poukázal na to, že vina sťažovateľa bola ustálená na podklade množstva iných dôkazov, a nielen výlučne na podklade znaleckého posudku. Odkázal tiež na judikatúru najvyššieho súdu, v zmysle ktorej sa pre záver o porušení práva na spravodlivý proces vyžaduje porušenie zákona s určitou povahou a závažnosťou (s. 15 až 17 napadnutého uznesenia).

43. K nesprávnej aplikácii § 360a a § 183 Trestného zákona, § 10 ods. 2 Trestného zákona a zásady *ultima ratio* a tiež k neaplikovaniu príslušných ustanovení zákona o rodine najvyšší súd odkázal na odôvodnenie rozsudku okresného súdu a napadnutého uznesenia krajského súdu (s. 18). S poukazom na judikatúru najvyššieho súdu (R 96/2014) a na zákonné znenie § 10 ods. 2 Trestného zákona uviedol, že pravidlo *ultima ratio* možno uplatniť v rámci materiálneho korektívu jedine pri prečinoch. Toto pravidlo preto neskúmal pri zločine podľa § 183 ods. 1, 2 písm. b) Trestného zákona, ale len pri prečine nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. b), ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Poukázal na to, že sudy nižších stupňov explicitne toto pravidlo neskúmali, avšak osobitne z uznesenia krajského súdu je zrejmé, že toto pravidlo v sťažovateľovej veci nebolo možné aplikovať, keď svojím konaním, ktorým podľa svojej vlastnej interpretácie vykonával rodičovské práva, prekročil hranicu legality a jeho konanie malo trestnoprávne dôsledky. Analýzu tohto konania v zmysle naplnenia objektívnej stránky príslušnej skutkovej podstaty súhrnne najvyšší súd vymedzil na s. 19 uznesenia.

44. Následne k námietke sťažovateľa o neaplikovaní príslušných ustanovení zákona o rodine najvyšší súd obsiahlo argumentoval jednak právnym výkladom uvedených ustanovení zákona o rodine týkajúcim sa najlepšieho záujmu dieťaťa a jeho chápania, a to aj odkazom na dôvodovú správu (s. 20 a 21 uznesenia), následne pristúpil k analýze relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, Ústavného súdu Českej republiky a ústavného súdu, z ktorých vyplývali právne závery o tom, že uplatňovanie sankcií, resp. verejnej represie v situácii, keď maloleté dieťa odmieta styk s rodičom, má limitovaný efekt, resp. že môže mať až kontraproduktívny dosah. Poukázal na tie závery, podľa ktorých rodič si nemôže akýmkoľvek prostriedkami vynucovať kontakt s dieťaťom s tým, že s pribúdajúcim vekom dieťaťa je nevyhnutné vo väčšej miere rešpektovať názor dieťaťa. Pritom limitovaný účinok represie sa zvyrazňuje v situácii, keď maloleté dieťa odmieta styk s rodičom z vlastného popudu, t. j. nie je k tomuto postojú navádzané (manipulované) druhým rodičom. V aktuálne prerokovanej veci pritom nebolo preukázané, že by matka maloletej aktívne vystupovala proti stretávaniu sa maloletej so sťažovateľom (porovnaj s. 21 až 23 uznesenia). Právnu kvalifikáciu konania sťažovateľa zo strany súdov nižších stupňov považoval najvyšší súd za správnu. Považoval v tomto kontexte za irelevantné, že orgány verejnej moci neupozornili sťažovateľa už skôr na možnú protiprávnosť jeho konania, a to so zdôraznením toho, že trestnoprávnu úroveň dosiahlo konanie sťažovateľa až po určitej početnosti jednotlivých útokov s tým, že jednorazové konanie ešte nemuselo tento rozmer nadobudnúť.

45. Ústavný súd nepovažuje výklad a aplikáciu príslušných ustanovení Trestného poriadku, Trestného zákona, prípadne zákona o rodine najvyšším súdom za arbitrárne (svojvoľné). Najvyšší súd svoje právne závery zrozumiteľne a dostatočne odôvodnil, preto jeho právne závery sú ústavne akceptovateľné. Ústavný súd tiež konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom uznesení správne aplikoval s vecou súvisiace právne predpisy, pri ich aplikácii sa neminul s ich účelom a zmyslom.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným (m. m. III. ÚS 154/09, IV. ÚS 85/2011).

46. Ústavný súd k námietke neprípustného znaleckého posudku poukazuje na to, že najvyšší súd sa zameral na otázky, ktoré znalec posudzoval, a aj v tomto kontexte považoval pochybenie, že znalec z odboru klinickej psychológie dospelých vyšetroval maloletú, za formálne. Napokon za relevantné možno považovať aj to, ako to z rozhodnutí súdov v tejto veci vyplýva, že samotný znalec sa vyjadril k možnosti vyšetrenia maloletej. Bol si teda vedomý toho, že nevyšetruje dospelú (plnoletú) osobu, napriek tomu k jej vyšetreniu pristúpil. Aj tento postoj znalca možno vnímať ako predbežné (odborné) posúdenie, že môže vyšetriť maloletú osobu vo veku blížiacom sa dospelému veku. Sťažovateľ s týmto postupom vyjadril (paušálny) nesúhlas, neprodukoval však nijaký dôkaz (napr. iný znalecký posudok, odborné vyjadrenie), ktoré by naznačovalo, že daný postup z odborného pohľadu bol kategoricky nesprávny s nevyhnutným dôsledkom nesprávnych odborných záverov znaleckého skúmania.

47. Ústavný súd už v kontexte s ďalšou námietkou sťažovateľa uviedol, že trestné právo je v rámci právneho poriadku prostriedkom *ultima ratio*, t. j. posledným najkrajnejším prostriedkom, ktorý možno použiť. Aj podľa právnej teórie, ako aj ustálenej súdnej praxe má totiž trestná represia len pomocnú úlohu a trestné právo sa má použiť len ako najkrajnejší právny prostriedok (uplatnenie zásady subsidiarity) a len pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, teda len tam, kde iné možnosti (prostriedky ostatných právnych odvetví) nie sú dostatočné. Princíp *ultima ratio* sa potom prejavuje aj v obligatórnom posudzovaní kritérií závažnosti činu ustanovených v § 10 ods. 2 Trestného zákona, a to pri všetkých konaniach, ktoré napĺňajú formálne znaky niektorej zo skutkových podstát prečinu bez ohľadu na to, či ide o prečin v rámci základnej alebo kvalifikovanej skutkovej podstaty (II. ÚS 350/2016). Ústavný súd aj v neskorších rozhodnutiach (napr. II. ÚS 242/2021, IV. ÚS 434/2024, II. ÚS 82/2025, II. ÚS 220/2025) akceptoval ústavnú udržateľnosť záveru o použití zásady *ultima ratio* v súvislosti s § 10 ods. 2 Trestného zákona, t. j. len pri prečinoch, a to aj vzhľadom na odkaz na českú právnu úpravu, ktorá zásadu *ultima ratio* nelimituje len na prečiny. V každom prípade subsidiaritu trestného práva nemožno chápať tak, že trestná zodpovednosť je vylúčená vždy, keď je možné prípad riešiť súčasne aj prostriedkami iných právnych odvetví.

48. Námietka sťažovateľa týkajúca sa nutnosti posúdenia trestnoprávnych dôsledkov jeho konania v rámci zásady *ultima ratio* je zjavne neopodstatnená. Ústavný súd sa presvedčil, že túto námietku sťažovateľ predniesol v rámci svojho dovolania, pričom táto jeho argumentácia zo strany najvyššieho súdu neostala bez povšimnutia. Adresne na ňu reagoval od s. 19 a učinil tak zrozumiteľne, riadne a preskúmateľne, nevyvolávajúc žiadne pochybnosti o ústavnej udržateľnosti jeho argumentácie. Najvyšší súd jednoznačne pomenoval skutočnosti, pre ktoré nebolo možné v prípade prečinu posúdiť konanie sťažovateľa v rámci tohto prístupu, pričom akákoľvek ďalšia vecná polemika týkajúca sa jeho použitia pri prísnejšej právnej kvalifikácii konania sťažovateľa (ako zločinu) je ďalej zbytočná, pretože v zmysle zásady *a minori ad maius* ak najvyšší súd identifikoval pri sťažovateľovi skutočnosti, ktoré bránili využitiu zásady *ultima ratio* v prípade prečinu, o to dôraznejšie ju nebude možné v jednočinnom súbehu použiť v prípade zločinu ako závažnejšieho trestného činu. Potreba vysporiadať sa s využitím tejto zásady

ako všeobecnej interpretačnej metódy pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti je tak v okolnostiach prejednávanej veci obsolentná.

49. Pre potreby aktuálne prerokúvanej veci a v reakcii na námietku sťažovateľa, že najvyšší súd neskúmal možnosť aplikovať princíp *ultima ratio* aj na skutky v bodoch 2 a 3 skutkovej vety (teda na zločiny), ústavný súd pripomína, že najvyšší súd dospel k záveru, že sudy nižších stupňov síce explicitne neaplikovali pravidlo *ultima ratio*, ale že tak urobili implicitne. Veľavravným v tomto smere je aj právny názor krajského súdu (porovnaj s. 15 uznesenia krajského súdu), ktorý uviedol, že skutky v bodoch 2 a 3 skutkovej vety by bolo možné subsumovať pod prísnejšiu právnu kvalifikáciu, a to ako pokračovací zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, 2 písm. b) Trestného zákona, pričom k sprísneniu právnej kvalifikácie nepristúpil len z dôvodu, že odvolanie vo veci podal len sťažovateľ, a nie aj prokurátor. Uvedená právna úvaha predstavuje dostatočnú odpoveď krajského súdu na námietku sťažovateľa o možnosti aplikovať princíp *ultima ratio* aj na skutky v bodoch 2 a 3 skutkovej vety.

50. Ústavný súd tak neidentifikoval také právne závery, ktoré by bolo možné považovať za prejav svojvôle. Najvyšší súd svoje právne závery odôvodnil zrozumiteľne a v dostatočnom rozsahu. Z uvedených dôvodov je ústavná sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

51. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. novembra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu